

C-27/24. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2024. január 15.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Tribunale Regionale di Giustizia Amministrativa della Regione autonoma Trentino – Alto Adige/Südtirol (Trentino – Alto Adige/Südtirol autonóm tartomány közigazgatási bírósága, Olaszország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. december 20.

Felperesek:

Lega Anti Vivisezione (LAV)

Lega per l'Abolizione della Caccia (LAC)

Alperesek:

Provincia autonoma di Trento

Istituto Superiore per la Protezione e la Ricerca Ambientale (ISPRA)

Ministero dell'ambiente e della sicurezza energetica (környezetvédelmi és energiabiztonsági minisztérium, Olaszország)

Az alapeljárás tárgya

Az eljárás különböző környezetvédelmi/állatvédő egyesületek által a Provincia autonoma di Trento (Trento autonóm megye, Olaszország, a továbbiakban: PAT) elnöke azon határozataival szemben benyújtott keresetek sorozatára vonatkozik, amelyekkel engedélyezték egy nőstény barnamedve elpusztítás útján történő eltávolítását, miután ez utóbbi megölt egy embert.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmében a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy az élőhelyvédelmi irányelv (92/43 irányelv) 16. cikke, amely lehetővé teszi a hatóság számára, hogy eltérjen a védett fajok vadon élő példányai szándékos befogásának vagy megölésének tilalmától, előír-e rangsort egyrészt a veszélyes állat állandó fogságban tartása (azaz az állandó fogságba helyezés céljából történő befogása), másrészt ezen állat megölése között.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

1) A 92/43/EGK irányelv 16. cikkének rendelkezései alapján, miután megállapítást nyert, hogy teljesül a 16. cikk (1) bekezdésének a)–e) pontjában kifejezetten meghatározott esetek valamelyikének fennállására vonatkozó feltétel, valamint az a feltétel, hogy „az eltérés megengedése nem befolyásolja hátrányosan az érintett fajok populációi kedvező védettségi állapotának fenntartását az elterjedési területükön [helyesen: a természetes elterjedési területükön]”, az említett irányelv 12. cikkének a) pontjában említett, az „e fajok vadon befogott [helyesen: vadon élő] példányainak szándékos befogásának vagy megölésének bármely formájára” vonatkozó tilalomtól való eltérés engedélyezése során az azon tényre vonatkozó további feltételt, hogy „nincs más megfelelő megoldás”, úgy kell-e értelmezni, hogy az illetékes hatóságnak azt kell bizonyítania, hogy nincs más olyan megfelelő megoldás, amely képes lenne megakadályozni az állatnak a természetes élőhelyéről való eltávolítását, amiből a konkrétan meghozandó intézkedés indokolt választásának lehetősége következik, amely intézkedés állhat az állandó fogságba helyezés céljából történő befogásból vagy a megölésből, amely intézkedések egyenrangúak;

vagy

2) a 92/43/EGK irányelv 16. cikkének rendelkezései alapján, miután megállapítást nyert, hogy teljesül a 16. cikk (1) bekezdésének a)–e) pontjában kifejezetten meghatározott esetek valamelyikének fennállására vonatkozó feltétel, valamint az a feltétel, hogy „az eltérés megengedése nem befolyásolja hátrányosan az érintett fajok populációi kedvező védettségi állapotának fenntartását az elterjedési területükön [helyesen: a természetes elterjedési területükön]”, az említett irányelv 12. cikkének a) pontjában említett, az „e fajok vadon befogott [helyesen: vadon élő] példányainak szándékos befogásának vagy megölésének bármely formájára” vonatkozó tilalomtól való eltérés engedélyezése során az azon tényre vonatkozó további feltételt, hogy „nincs más megfelelő megoldás”, úgy kell-e értelmezni, hogy az az illetékes hatóságot elsődlegesen a fogságba ejtés (állandó fogságba helyezés) érdekében történő befogás választására kötelezi, és csak akkor teszi lehetővé a megölés útján történő eltávolítást, ha az előbbi megoldás objektíve és nem átmenetileg lehetetlen, mivel az ilyen intézkedések között szigorú hierarchia áll fenn?

A hivatkozott uniós jog

A természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló 92/43/EGK irányelv (a továbbiakban: irányelv), 2., 12. és 16. cikk;

2005. október 20-i Bizottság kontra Egyesült Királyság ítélet, C-6/04; 2007. május 10-i Bizottság kontra Ausztria ítélet, C-508/04; 2007. június 14-i Bizottság kontra Finnország ítélet, C-342/05, 31. és 45. pont; 2018. április 17-i Bizottság kontra Lengyelország ítélet, C-441/17; 2019. október 10-i Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola ítélet, C-674/17, 27., 28., 29., 32., 38., 41., 49., 51., 59., 66. és 68. pont; 2020. június 11-i Asociația „Alianța pentru combaterea abuzurilor” ítélet, C-88/19, 25., 44., 49. pont; 2023. március 2-i Bizottság kontra Lengyel Köztársaság ítélet, C-432/21

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Decreto del Presidente della Provincia Autonoma di Trento n. 10 del 27 aprile 2023 (Trento autonóm megye elnökének 2023. április 27-i 10. sz. rendelete);

Legge provinciale 11 luglio 2018, n. 9 – Attuazione dell’articolo 16 della direttiva 92/43/CEE del Consiglio, del 21 maggio 1992, relativa alla conservazione degli habitat naturali e seminaturali e della flora e della fauna selvatiche: tutela del sistema alpicolturale (a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló 1992. május 21-i 92/43/EGK irányelv 16. cikkét átültető, az alpesi gazdálkodási rendszer védelméről szóló, 2018. július 11-i 9. sz. megyei törvény; a továbbiakban: 9/2018. sz. megyei törvény)

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 2023. április 5-én Caldes településen (Trento megye) holtan találtak az erdőben egy 26 éves fiatalembert, akinek sérüléseit később egy nőstény barnamedvének, a JJ4 elnevezésű példánynak tulajdonították. A PAT elnöke 2023. április 8-án és 2023. április 13-án a közbiztonság védelme érdekében két sürgősségi határozatot hozott az említett példány megölésére vonatkozóan, amelyeket a PAT elnöke később a – jelenleg védett helyen („Casteller rezervátum”) tartott – állat befogását követően hatálytalannak nyilvánított. A PAT elnöke 2023. április 27-én meghozta a 10. sz. rendeletet (a továbbiakban: megtámadott rendelet), amely (az irányelv 16. cikkét átültető) 9/2018. sz. megyei törvény alapján engedélyezi az állat megölés útján történő eltávolítását.
- 2 A felperesek (a továbbiakban: egyesületek) megtámadták a rendeletet, többek között az alábbiakra hivatkozva: a) a megölésre irányuló intézkedés aránytalan, mivel a nőstény medvét befogták, és ezt az intézkedést csak azért rendelték el, mert a PAT nem kíván az áthelyezésről intézkedni; b) a megölésre irányuló intézkedés az állat veszélyességének megállapításából következik, de erre vonatkozóan nem található indokolás a megtámadott rendeletben, mivel a valós

veszélyesség, tehát a legmegfelelőbb intézkedés értékeléséhez nem lehet figyelmen kívül hagyni az ember és a medve közötti kölcsönhatások elemzését, amelyek egy alkalmi találkozás során többé-kevésbé agresszív viselkedéssé alakulhatnak át a medve részéről az általa az ember közeli jelenléte miatt észlelt veszély természetes következményeként; c) egy korábbi esemény alkalmával a bekért véleményekből kiderült, hogy a tényállás dinamikájára vonatkozóan nincs egyértelmű bizonyíték; d) a tényállás megállapítása a bizonyítás elégtelenségének hibájában szenved; e) a támadás nem a nőtény medvében rejlő veszélyességnek, hanem annak az eredménye, hogy megvédte kölykeit az emberek rendkívüli közelsége által képviselt közvetlen veszélytől. Ez vonatkozik az ugyanazon példányt érintő korábbi eseményekre is; f) a legmegfelelőbb intézkedés megválasztása érdekében egyes technikai jelentések a JJ4-hez-hoz hasonló, csak potenciálisan veszélyes medvék esetében a megöléstől eltérő más intézkedések alkalmazását javasolják; g) bár a PAT elnöke a 9/2018. sz. megyei törvény és az élőhelyvédelmi irányelv 16. cikkének végrehajtására vonatkozó iránymutatásokra (a továbbiakban: iránymutatások) hivatkozik, amelyek szerint a legveszélyesebb medvék esetében a megölésre irányuló intézkedést kell előnyben részesíteni, ezt a megállapítást kontextusba kell helyezni, mivel ugyanezek az iránymutatások a megöléssel szembeni alternatívának tekintik a veszélyes példány áttelepítését, amelyet a PAT nem vett figyelembe; h) el kell utasítani a PAT azon érvelését, amely szerint a JJ4 medvét azért kell megölni, hogy több hely maradjon a létesítményben elhelyezett másik medvének, mivel az egyiket nem lehet megölni kizárólag abból a célból, hogy helyet adjon a másiknak. Továbbá a Casteller létesítmény nem lenne megfelelő, mert a medvét nem lehet és nem is szabad sokáig a jellemzőivel össze nem egyeztethető szűk helyen tartani, ezért az állandó fogságban tartás idejétmúlt és jogellenes intézkedés.

- 3 Keresetkiegészítésükben az egyesületek megtámadták az iránymutatásokat, többek között az alábbiakra hivatkozva: a) az iránymutatások nem vették kellően figyelembe azt a tényt, hogy a megölés mellett léteznek alternatív intézkedések, mint például a sterilizálás, a rádióvevővel ellátott nyakörv alkalmazása, az állandó fogva tartás vagy az áthelyezés, és nem veszi figyelembe a megfelelő vizsgálat szükségességét, különös tekintettel a balesetek dinamikájának rekonstrukciójára; b) az iránymutatások az áthelyezés és/vagy a rádióvevővel való megjelölés céljából történő, szabadon bocsátással járó elfogást csak az állatok megfigyelésére és nem a kritikus esetek kezelésére vonatkozóan tartalmazzák; c) az iránymutatások kimondják, hogy a legsúlyosabb esetekben – más megfelelő megoldás hiányában – eltávolításra irányuló intézkedést kell alkalmazni, amely vagy végleges fogságban tartást vagy megölést jelent, míg az Istituto Superiore per la Protezione e la Ricerca Ambientale (környezetvédelmi és kutatóintézet, Olaszország) (a továbbiakban: ISPRA) ellenkérelmében megjelölte a szóban forgó esetre legmegfelelőbb intézkedéseket, ideértve a megfigyelés fokozását, az áthelyezés és a rádióvevővel való megjelölés céljából történő befogást, a befogást, a sterilizálást és a medve vadonba való visszaengedését; d) az iránymutatások különbségtétel nélkül rendelkeznek a medvék megöléséről a kritikus esetekben, az alternatívák mérlegelése, az egyes példányok történetének és a baleset dinamikájának elemzése nélkül, az ugyanezen iránymutatásokban hivatkozott

dokumentumokkal ellentétesen, ahol csak a magas kockázatú medvék esetében javasolt az azonnali eltávolítás, a potenciálisan veszélyes példányoknál az egyes esetek körültekintő értékelése, intenzív megfigyelés, valamint megelőző és eltántorító intézkedések javasoltak.

- 4 A kérdést előterjesztő bíróság a 35/2023. sz. végzésében úgy ítélte meg, hogy a kifogások megalapozatlanok, mivel: **I)** a medve befogásának ténye nem elegendő annak megállapításához, hogy a megölésre irányuló intézkedés aránytalan, mert ezt az intézkedést a 9/2018. sz. megyei törvény (a továbbiakban: 9/2018. sz. megyei törvény) alapján fogadták el, amely törvény szerint a PAT elnöke engedélyezheti a megölést, ha nincs más megfelelő megoldás, és a befogás nem befolyásolja hátrányosan az érintett fajok populációi kedvező védettségi állapotának fenntartását a természetes elterjedési területükön. Emellett a megtámadott rendelet megfelelően megindokolja a megöléssel szembeni megfelelő alternatívák hiányát; **II)** a ténybeli háttér az elemzések és a kórbonctani vizsgálat fényében megfelelően rekonstruálható, amelyekből kitűnik, hogy a tényállás a JJ4 elnevezésű nőtény medvének tudható be; **III)** abból a tényből, hogy a nőtény medvét kölykei kísérhették, nem lehet automatikusan arra következtetni, hogy a támadás az azok megvédésére irányuló ösztönnek tudható be. Továbbá az ISPRA véleménye szerint a nőtény medve viselkedése a Piano d’Azione Interregionale per la Conservazione dell’Orso Bruno sulle Alpi Centro-Orientali (a Közép-Kelet-Alpok barnamedvéinek védelmére vonatkozó tartományközi akcióterv) (a továbbiakban: PACOBACE) alapján a legmagasabb szintű veszélynek felel meg, és a „magas kockázat” kategóriába tartozik, amelynél azonnali eltávolítás javasolt; **IV)** az ugyanazon medvének az ISPRA által jelzett korábbi támadásai a 2023. április 5-i halálos támadással együtt több mint elegendőek ahhoz, hogy az állatot a magas kockázatú medvék közé sorolják, függetlenül az egyes támadások okától; **V)** a megtámadott rendeletből kitűnik, hogy a megöléssel szembeni alternatív intézkedéseket megfelelően mérlegelték, de a PAT elnöke a vonatkozó iránymutatásoknak megfelelően ezeket az intézkedéseket nem tartotta alkalmasnak a nőtény medve veszélyességének kezelésére, mivel a rádióvevővel ellátott nyakörv elhelyezésére szolgáló befogás nem alkalmas az emberek biztonságának védelmére. Az iránymutatások szerint a PAT rendelkezik az ideiglenes vagy állandó fogságban tartásra alkalmas létesítményekkel, mint például a Casteller, amely azonban legfeljebb három példányt tud befogadni, és amely az egyetlen olyan létesítmény az alpesi térségben, amely problémás medvék tartására engedéllyel rendelkezik. Az iránymutatások szerint azokban az európai államokban, ahol a medvék jelen vannak, a veszélyes állatokat általában megölik, és nem tartják fogságban egy életen át, mivel: a) a vadon született és több száz négyzetkilométeres területeken való mozgáshoz szokott medvék nem találják meg ugyanazokat a feltételeket behatárolt területeken; b) a fogságban tartott medvék sokkal tovább élhetnek, mint a vadonban, és ez nagyon megterhelő örizetet von maga után, figyelembe véve az őrzendő példányok potenciális számát, valamint az ehhez kapcsolódó létesítmények építésére és fenntartására vonatkozó kötelezettségvállalást; c) a vadon élő medvék zárt területen történő kezelése interakciós problémákat jelent közöttük, mint például agresszió, sérülések, egymás megölése; d) a fogságban

tartott példányok esetében a környezetbe való újbóli kibocsátás nem lehetséges, tekintettel az emberhez való hozzászokás mértékére. Továbbá a Casteller három szektorból áll, az egyiket már elfoglalja egy másik medve, amely a lehető legnagyobb helyet igényli, a másikat JJ4, és helyet kell hagyni más példányok elhelyezésére vészhelyzetekben; **VI)** megalapozatlan a megtámadott rendelet azon részével szembeni bírálattal, amely kimondja, hogy a Casteller létesítménybe került másik medvének a lehető legnagyobb helyet kell biztosítani a legjobb életkörülmények biztosításához, mert paradox módon végső soron megerősíti a PAT elnökének a megtámadott rendelettel elfogadott választását, mivel maguk az egyesületek is elismerik, hogy medvét nem lehet és nem is szabad sokáig olyan szűk helyen tartani, amely teljesen összeegyeztethetetlen az egy nap alatt akár kilométereket is megtevő állatok etológiai jellemzőivel.

- 5 A kérdést előterjesztő bíróság az ezt követő 51/23. sz. biztosítási intézkedésével elutasította a keresetkiegészítést is, többek között kifejtve, hogy **I)** az iránymutatások megjelölik a megöléssel szembeni alternatív intézkedések eredménytelenségének és kivitelezhetetlenségének okait, amellyel a kérdést előterjesztő bíróság is egyetért, legalább a magas kockázatú példányok esetében; **II)** az olyan intézkedések alkalmasságát – mint az „áthelyezés és/vagy a rádióvevővel való megjelölés céljából történő, szabadon bocsátással járó elfogás” vagy a „sterilizálás” – nem támasztja alá megfelelő bizonyíték; **III)** az egyesületek által javasolt „enyhébb” intézkedések nyilvánvalóan alkalmatlanok a medve szabad mozgásából eredő veszélyhelyzet kezelésére, amely medve a halálos támadást követően teljes mértékben a magas kockázati kategóriába tartozik.
- 6 A Consiglio di Stato (államtanács, Olaszország) a 2915/2023. sz. végzéssel részben megváltoztatta a kérdést előterjesztő bíróság fent hivatkozott 35/2023. és 39/2023. sz. végzését, és felfüggesztette a JJ4 elnevezésű példány megölésének elrendelését, így a nőstény medvét a közbiztonság védelme érdekében életben, de fogságban tartották.

Jogi háttér

- 7 A barnamedve az 1979. szeptember 19-i Berni Egyezmény révén nemzetközi védelem alatt áll.
- 8 Uniós szinten az irányelv 12. és 16. cikke szól a védett fajok vadon élő példányainak befogására és megölésére vonatkozó tilalmakról, valamint az e tilalmaktól való esetleges eltérésekről. Ez utóbbi cikket a 9/2018. sz. megyei törvény 1. cikke ültette át a PAT szabályozásába. A megtámadott rendelet elfogadásának időpontjában hatályos szövegében úgy rendelkezett, hogy a megyei hegyvidéki terület alpesi gazdálkodási rendszerének megőrzése érdekében, különösen a természetes élőhelyek megőrzése, a közegészségügy és közbiztonság érdekeinek biztosítása érdekében vagy más közérdeken alapuló egyéb kényszerítő okokból a PAT elnöke engedélyezheti a medvék és farkasok begyűjtését, befogását vagy megölését, feltéve, hogy nincs más megfelelő megoldás, és a

befogás nem befolyásolja hátrányosan az érintett fajok populációi kedvező védettségi állapotának fenntartását a természetes elterjedési területükön. Ezt a cikket a 2023. augusztus 8-i 59. sz. megyei törvény módosította, amely bizonyos körülmények között mentesíti a PAT elnökét az ISPRA véleményének kikérésére vonatkozó kötelezettség alól, és előírja, hogy az elnök minden esetben az adott példány megöléséről rendelkezzen bizonyos feltételek fennállása esetén, például ha a példány fizikai érintkezés útján támad, szándékosan követi az embereket, vagy megpróbál behatolni a lakásokba. A kérdést előterjesztő bíróság e módosítást irrelevánsnak tartja, mivel az nem visszaható hatályú.

Az alapeljárás feleinek alapvető érvei

- 9 A kérdést előterjesztő bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a 9/2018. sz. megyei törvény és a PACOBACE a veszélyes medvék esetében nem határoz meg rangsort az állandó fogságban tartás és a megölés között, és a befogásra, a fogva tartásra és a megölésre irányuló intézkedések egyenértékűek abban az értelemben, hogy azzal, hogy a veszélyes példányt kizárják az élőhelyéről, azonos hatást fejtenek ki a természetes élőhelyek megőrzésére.
- 10 A Consiglio di Stato (államtanács) (2915/2023. sz. végzés) más álláspontot képviselt, és megállapította, hogy a Bíróság szerint az irányelv nemcsak teljes jogszabályi keret létrehozását követeli meg a tagállamoktól, hanem konkrét és különleges – akár megelőző jellegű – védelmi intézkedések megtételét is, amelyek lehetővé teszik a védett állatfajok példányai vadonban való szándékos befogásának vagy megölésének a tényleges kizárását (a C-441/17. sz. ügyben hozott ítélet). Bár az irányelv 16. cikke felhatalmazza a tagállamokat az eltérésre, az eltérés feltétele, hogy ne legyen más megfelelő megoldás, és ne befolyásolja hátrányosan az érintett fajok populációi kedvező védettségi állapotának fenntartását a természetes elterjedési területükön (a C-674/17. sz. ügyben hozott ítélet). A 16. cikk (1) bekezdését megszorítóan kell értelmezni (a C-508/04. sz. ügyben hozott ítélet).
- 11 A Consiglio di Stato (államtanács) szerint a területet az arányosság elve szabályozza. Eltérés csak az említett elvnek megfelelő, fokozatos logika szerint lehetséges. Az arányossághoz nem elegendő, hogy az intézkedés alkalmas a cél elérésére, hanem annak az egyetlen lehetséges intézkedésnek kell lennie oly módon, hogy ne jelentsen az ellentétes érdekek mérlegelésének eredményeként elutasítottnak ítélt védett érdek terhére hozott túlzott áldozatot. A kérdést előterjesztő bíróság álláspontjával ellentétben a Consiglio di Stato (államtanács) kimondja, hogy a hatóság által hozható intézkedéseket fokozatosan kell meghozni, aminek következtében a legsúlyosabb intézkedéshez csak akkor lehet folyamodni, ha megállapítást nyer, hogy a kevésbé súlyos intézkedés meghozatala lehetetlen lenne.
- 12 A Consiglio di Stato (államtanács) arra a következtetésre jutott, hogy az állatot csak abban a szélsőséges és ritka esetben lehet megölni, ha objektíve, nem csak

ideiglenesen és mérlegelve lehetetlen kevésbé kegyetlen intézkedésekhez folyamodni. Úgy véli, hogy a megtámadott rendelet túllépi ezeket a korlátokat, mivel anélkül határoz a megölésről, hogy megfelelően értékelte volna a közbiztonságot az állat életének feláldozása nélkül biztosítani képes köztes intézkedések hatékonyságát, és a megtámadott intézkedés logikai hibát tartalmaz. A medve elhelyezésére szolgáló megfelelő létesítmények hiánya nem igazolhat egy olyan intézkedést, amely sérti az arányosság elvét, és azzal a kockázattal jár, hogy a szélsőséges megölést elrendelő határozat megkülönböztetés nélküli alkalmazását engedélyezi. A közelmúlt drámai eseményei által kiváltott társadalmi riadalom nem befolyásolhatja a hatóság értékelését, amelyet továbbra is szigorúan a jogszabályi kritériumok alapján kell végezni. Éppen a létesítmények hiánya és a vészhelyzet miatt volt az a hatóság feladata, hogy az állat szabadon hagyása és megölése közötti bármely közbenső intézkedést, így azt is értékelje, hogy a PAT tulajdonában lévőkötől eltérő, esetleg a nemzeti területen kívüli létesítménybe történő átszállítás lehetséges-e.

- 13 A Consiglio di Stato (államtanács) ezért a fent említett végzésekben megállapította, hogy a megtámadott rendelet, amennyiben az állat megölését rendelte el, aránytalan, és a köztes intézkedések megfelelő értékelését előíró nemzetek feletti és nemzeti jogszabályokkal ellentétes.

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokainak rövid bemutatása

- 14 A kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés terjedelmét azzal a megjegyzéssel korlátozza, hogy a jelen ügyben – a felperes egyesületek állításával ellentétben – nem annak értékelése a releváns, hogy az illetékes közigazgatási szerv milyen módon biztosítja megelőző jelleggel a védelem alatt álló állatfajok védelmét: a jelen ügy azt az egyedi intézkedést érinti, amely egy közbiztonságra veszélyes állat eltávolítását rendelte el. Következésképpen az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés kizárólag annak megállapítására irányul, hogy hogyan kell helyesen értelmezni a megölési tilalomtól való eltérést engedélyező, megtámadott intézkedésre alkalmazandó uniós jogot. A kérdést előterjesztő bíróság különösen úgy véli, hogy a megtámadott rendelet jogszerűségének értékeléséhez nem szükséges annak vizsgálata, hogy a PAT hozott-e megfelelő intézkedéseket a rendelet elfogadásához vezetőhöz hasonló események megelőzésére.
- 15 A kérdést előterjesztő bíróság emlékeztet arra, hogy az uniós jog valamely rendelkezésének értelmezése során figyelembe kell venni annak szövegkörnyezetét és az azon szabályozás által követett célokat is, amelyek a rendelkezés részét képezik. Ennélfogva az irányelv által követett cél, nevezetesen a biológiai sokféleségnek a közösségi jelentőségű vadon élő állatok és azok természetes élőhelyeinek megőrzése révén történő védelme bír döntő jelentőséggel.

- 16 A Bíróság a C-88/19. sz. ügyben pontosította az irányelv célját, egyértelművé téve, hogy a „természetes elterjedési terület” és a „vadon” fogalom kiterjed a kifejezetten védett területeken kívüli területekre, és magában foglalja az ember által lakott területeket is. A Bíróság megállapította továbbá, hogy „a védelem nem csupán meghatározott területeken alkalmazandó, hanem kiterjed a védett fajoknak a természetben, vadon élő, és így a természetes ökoszisztémákban funkcióval rendelkező valamennyi példányára, anélkül hogy szükségszerűen alkalmazandó lenne a jogszerűen befogott példányokra” (44. pont), és hogy „az az értelmezés, amely szerint e fajoknak az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikkének (1) bekezdésében említett »természetes elterjedési területe« a védett területeken kívüli területeket is magában foglal, és az abból eredő védelem így nem korlátozódik ezekre a területekre, lehetővé teszi a védett állatfajok példányai megölésének vagy befogásának tilalmára irányuló cél elérését. Nem csupán a fajok bizonyos korlátozott helyeken való védelméről van ugyanis szó, hanem azok olyan példányainak védelméről is, amelyek a természetben, vadon élnek, és így a természetes ökoszisztémákban valamilyen funkcióval rendelkeznek” (49. pont). Ennélfogva – az irányelv által követett védelmi céllal összhangban – az a következtetés vonható le, hogy a 12. cikk rendelkezése e védelemre irányul, és nem arra, hogy *tout court* a védett fajhoz tartozó egyed életét védje, függetlenül minden körülménytől.
- 17 A kérdést előterjesztő bíróság pontosítja, hogy a Bíróság megállapította, hogy: a megkövetelt feltételeknek a 16. cikk értelmében vett eltérés esetében történő teljesülésével kapcsolatos bizonyítási teher az arról határozatot hozó hatóságra hárul (a C-6/04. sz. ügyben hozott ítélet); hogy a nemzeti hatóságoknak kell bizonyítaniuk, hogy az e cikkben előírt három feltétel teljesül (a C-342/05. sz. ügyben hozott ítélet), hogy a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az eltérések kumulatív hatásai ne váltsanak ki olyan hatásokat, amelyek ellentétesek a 12. cikk és az irányelv egészének célkitűzéseivel, és alkalmazniuk kell az elővigyázatosság elvét, ha a tudományos adatok kétséget hagynak afelől, hogy az eltérés hátrányosan érinti-e vagy sem egy kihalással veszélyeztetett faj kedvező védettségi állapotának fenntartását; hogy e feltételek teljesülését a konkrét és egyedi helyzetekre való hivatkozással pontosan meg kell indokolni (a C-674/17. sz. ügyben hozott ítélet).
- 18 A kérdést előterjesztő bíróság előadja, hogy ismeri a Consiglio di Stato (államtanács) azon ítélkezési gyakorlatát, amelyet a 2915/23. sz. biztosítási intézkedés tartalmaz az arányosság elvének terjedelmére vonatkozóan, de kifogásolja, hogy a Consiglio di Stato (államtanács) ezen intézkedésben nem foglalt állást a kérdést előterjesztő bíróság által e tekintetben kifejtett pontos indokolással kapcsolatban, amelyben az többször is megerősítette azt az elvet, hogy a begyűjtésre, a befogásra és a megölésre irányuló intézkedések egyenértékű intézkedések abban az értelemben, hogy mindegyiknek ugyanaz a hatása a medvék által lakott természetes élőhelyek megőrzésére, mivel a veszélyes példányt kizárják a természetes élőhelyéről.

- 19 Végső soron a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az irányelv 16. cikke – amely a védett példányok szándékos befogásának vagy megölésének tilalmától való eltérést teszi lehetővé a kimerítően felsorolt esetekben, ideértve a közbiztonság védelmének szükségességét is – nem állapítja meg az állandó fogságban tartás elsőbbségét az állat megölésével szemben; következésképpen, amennyiben ennek szükségessége megállapításra került, valamint az a feltétel, hogy a befogás nem érinti hátrányosan az érintett faj kedvező védettségi állapotának a természetes elterjedési területén történő fenntartását, a fennmaradó feltételt, nevezetesen azt, hogy „nincs más megfelelő megoldás”, az irányelv általános célja, a biológiai sokféleség megőrzése fényében kell értelmezni. Bár a Bíróság előírja, hogy „a más kielégítő megoldások hiányát illetően olyan pontos és megfelelő indokolást adjanak, amely lehetővé teszi az eltérés alátámasztására hivatkozott célok elérését” (a C-342/05. sz. ügyben hozott ítélet, 31. pont), nem követel meg konkrét indokolást a befogás és a megölés közötti rangsorra vonatkozóan.
- 20 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a más megfelelő megoldás hiányát úgy kell megállapítani, hogy nem létezik olyan más megoldás, amely lehetővé teszi az állat vadonban való tartását, elkerülve annak eltávolítását. Ha azonban ez az irányelv célja, akkor a befogás és a megölés teljesen egyenértékű intézkedések, mivel mindkettő ugyanazt a hatást eredményezi, azaz az állatnak a vadonból és a vadon élés állapotából való eltávolítását. Az illetékes hatóság értékelése tehát nem az állat megölése vagy állandó fogságban tartása közötti választásra vonatkozik, hanem az állatnak a vadonból és a vadon élés állapotából való eltávolításának vagy el nem távolításának lehetőségére, a védett fajok védelme érdekében, ami az irányelv célja.
- 21 A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy az elfogás és a megölés közötti rangsor hiányát megerősíti a befogás vagy megölés tilalmának helye, amely az irányelv 12. cikkében található, nem pedig az eltérés feltételeiről szóló 16. cikkben. A 12. cikk szövege sehol sem helyezi a befogást a megölés elé. Éppen ellenkezőleg, még a 16. cikk (1) bekezdésének e) pontja szerinti eltérés esetén is ([...] a korlátozott számú példány[ok] szigorúan ellenőrzött feltételek mellett, szelektív módon és korlátozott mértékben végzett befogásának, begyűjtésének vagy tartásának engedélyezése [...]” érdekében), amely csak a befogásra vagy a tartásra vonatkozik, a Bíróság a 16. cikk értelmében a megölést a befogással egyenértékűként jelölte meg, kiemelve, hogy „az »elejtés[nek]« [...] a 16. cikk (1) bekezdése szerinti fogalmát úgy kell értelmezni, hogy az magában foglalja mind az érintett egyedek befogását, mind azok megölését, következésképpen e rendelkezés [...] alapul szolgálhat az [...] eltérésekhez” (a C-674/17. sz. ügyben hozott ítélet, 32. pont). Az az érvelés tehát, amely szerint az arányosság elve alapján a két intézkedés között rangsornak kellene fennállnia, megdőlt.
- 22 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy érvelése összhangban van a 16. cikk másik feltételével, amely szerint az eltérés nem érintheti hátrányosan az érintett állatok populációi kedvező védettségi állapotának fenntartását. Valójában a

befogás és a megölés teljesen egyenértékű intézkedések, mivel mindkettő eltávolítja a példányt a természetes élőhelyéről. A példány pusztán életben, de létesítményben való tartása nem bizonyítja, hogy nem érinti hátrányosan a fajt.

- 23 Úgy véli, hogy a Consiglio di Stato (államtanács) által adott értelmezés észszerűtlen, mivel kizárja annak lehetőségét, hogy az illetékes hatóság igazolja a közbiztonságra veszélyes állat megölésének választását (a fogságba helyezés helyett). Ha ugyanis az állandó fogságba helyezés elsőbbséget élvezne a megöléssel szemben, akkor a hatóságnak kellene bizonyítania az objektív, nem csak ideiglenes és mérlegelésen alapuló lehetetlenséget, amely ritkán fordul elő (nemcsak a saját hatáskörébe tartozó létesítményekben, hanem más államokban is); ez azonban *probatio diabolicát* jelentene, amely kizárná az egyedi esetre vonatkozó egyéb indokok relevanciáját a vadon élő állatok jóllétére, a vadon élő állatok elhelyezésére alkalmas helyek esetleges hiányára, az üzemeltetők költségeire és biztonságára stb. vonatkozó érdekek mérlegelése keretében.
- 24 A kérdést előterjesztő bíróság ezért fenntartja, hogy a 9/2018. sz. megyei törvényben foglalt szabályok megfelelnek az irányelv 16. cikkének, mindazonáltal a hatályos uniós jogszabályok értelmezésének tisztázása érdekében szükségesnek tartja az eljárás felfüggesztését és az iratok Bírósághoz való továbbítását.